Posudek bakalářské práce Evy Kastnerové
Pražské památky v kultuře českých neslyšících a jejich pojmenování v českém znakovém jazyce

Cílem bakalářské práce E. Kastnerové bylo především zjistit, zda pro pražské památky existují pojmenování v českém znakovém jazyce a zda jsou tyto památky součástí kultury českých neslyšících.

Dané cíle práce naplňuje v různé míře. Existenci pojmenování vybraných památek v českém znakovém jazyce diplomantka zkoumala velmi podrobně a nepochybně s vynaložením značného úsilí (navíc např. získávání informantů, natáčení jimi produkovaných znaků + jejich názorů, práce s neslyšící konzultantkou nebo grafické kompletování práce a instruktivního DVD byly určitě časově velmi náročné). Poněkud stranou (a během vzniku práce jsme o tom s kol. Kastnerovou opakovaně mluvily) stojí v práci explicitní postižení toho, zda (a pokud ano, pak do jaké míry) souvisí propriální pojmenovací potřeby českých neslyšících a úzus pojmenovávání vybraných památek (tedy výsledky získané výzkumem) s kulturou českých neslyšících Čechů, kteří „povinně" žijí ve dvou kulturách. V této souvislosti se mi jeví jako poněkud neuvážlivé konstatování, že „neslyšící pražské památky znají a mají pro ně v českém znakovém jazyce vlastní pojmenování" (s. 329). Diplomantka jistě měla na mysli to, že pražské památky „znají a mají pro ně v českém znakovém jazyce vlastní pojmenování" právě ti neslyšící, kteří se účastnili jejího výzkumu. Ovšem výše uvedené konstatování je poněkud sporné i ve vztahu k nim: Belvedér, Betlémskou kapli nebo Týnský chrám pojmenovali 4 respondenti, Novoměstskou radnici nebo Staronovou synagogu 7 respondentů. Tyto početní údaje spolu s údaji o památkách, které pojmenovalo všech 21 respondentů, autorka v práci uvádí, výklad / interpretace těchto „čísel" v práci ale chybí. Podobně jako výklad počtu variant jednotlivých znaků s tím souvztažný (počet variant se pohybuje od 21=Pomník sv. Václava do 3= Tančící dům).

V této souvislosti bych se chtěla diplomantky zeptat, zda v jejím materiálu neexistují případy, kdy jsou (na obrázku viděné) památky pojmenovávány vlastně ad hoc, za pomoci produktivních morfémů českého znakového jazyka, a kdy něco, co by bylo možné označit jako (obecně sdílené) proprium, vlastně v českém znakovém jazyce ustáleno není. Vidí diplomantka nějaký důvod např. toho, že nejvíce variant získala u Pomníku sv. Václava (21)? Bylo by možné „usazení" památek v kultuře českých neslyšících a jejich názvů v českém znakovém jazyce nějak spojovat s tím, zda jsou pojmenovávány znakem, složeným znakem, nebo ustáleným spojením? Vím, že na s. 299 diplomantka konstatuje, že si netroufá říci, jde-li v jednotlivých případech o složený znak, ustálené spojení atd., ale nějaká kritéria si stanovit musela. Z jakého důvodu je (s. 299) znak LETOHRÁDEK chápán jako složený znak (LÉTO/LETĚT a HRAD), a oproti tomu KAREL a MOST jako ustálené spojení? Důvodem jistě není jen názor neslyšící konzultantky, termíny typu „složený znak" se vyskytují i v autorských komentářích (např. s. 245), které konzultantské „revizi" předcházejí. Je tedy možné při obhajobě ujasnit, z čeho autorka při klasifikaci znaků vycházela?

V souvislosti s ustáleností znaků pro památky by bylo užitečné, kdyby autorka (k s. 14) vysvětlila svůj názor na úzus, normu a kodifikaci obecně a také v souvislosti s českým znakovým jazykem. Do jaké míry jí byla nositelkou normy neslyšící konzultantka? A jakou funkci v práci mají autorčiny (souhlasné /nesouhlasné) komentáře k vyjádřením konzultantky?

Dále by bylo žádoucí při obhajobě vysvětlit, jak autorka chápe kalky, zvl. ve vztahu k jejich motivaci. Dělení podané v bakalářské práci S. Matuškové na s. 17 (o tom jsme s diplomantkou během vzniku práce diskutovaly) za příliš uspokojivé považovat nelze – prosím tedy o vlastní názor diplomantky ilustrovaný příklady.

Podobně jsme mluvily o problémech pravopisných, i těch ale v práci zůstalo poměrně velké množství (např. jen namátkou z vybraných stránek 9, 10, 2x 14, 27, 33, 299, 311, 313, 329), občasně by si zasloužila větší pozornosti i stylizace textu, který má být textem odborným (např. v abstraktu: „.... se věnuji vlastním jménům zeměpisným, konkrétně dvaceti památkám, u nichž se snažím ....“). Není také úplně jasné (a i tom jsme diskutovaly), zda charakteristiky památek převzaté z Kubíkovy práce jsou parafrází jeho výkladu, a nebo citáty (jak by tomu nasvědčovala stylizace textu). Pokud citáty jsou, nejsou jako citáty v textu vyznačeny.

Na velmi dobré úrovni je grafické zpracování tištěné práce i instruktivního DVD.

Závěr: Bakalářská práce Evy Kastnerové je značně obsáhlou materiálovou prací, která shromažďuje rozsáhlý vzorek toho, jak vybraní čeští neslyšící pojmenovávají vybrané pražské památky. Sebraný materiál autorka prezentuje pečlivě a ke čtenáři vstřícně; prezentace sebraného materiálu v práci ale dominuje nad jeho výkladem (zvl. ve vztahu ke kultuře českých neslyšících); na ten zřejmě vzhledem k rozsahu shromážděného materiálu a náročnosti jeho zpracování nezbyl čas. Práce je nicméně cenná už tím, že tak rozsáhlý vzorek materiálu, který můžeš být dobrým východiskem další práce na daném tématu, shromáždila. Cenné jistě bude, např. pro výuku českého znakového jazyka, i instruktivní DVD (v práci jako příloha IX).
Bakalářská práce splňuje požadavky na bakalářské práce kladené a může být podkladem k obhajobě.

Alena Macurová
3.9.2012

Návrh klasifikace: velmi dobře (dle obhajoby lze modifikovat)